

У једном од својих последњих иступа, у тексту „Пораз геј лобија“ [1](#), господин Антонић враћа се својој „старој страсти“ – хомосексуалним браковима. Тема актуелна у време доношења Устава, а у вези са чланом који брак одређује искључиво

као заједницу мушкарца и жене, била је повод узрујаног оглашавања нашег запаженог политичког аналитичара. Тада је, између осталог, захтевао јавну расправу у вези са легализацијом истополних заједница, немајући ништа – макар јавно, у својим коментарима – против недостатка сличног дијалога о Уставу, донесеном експресно, брзим пругама Србије, без могућности да на његов изглед непосредније утичу сами грађани, чија права и слободе треба да утемељује

[2](#)

Начелно, нисам опонент дискусије у вези са низом тема које хомосексуалност собом носи, али сам против оваквог двоструког стандарда. Он се заснива на имплицитном прихватању конзервативног светоназора, у коме Устав игра улогу недодирљивог темеља политичке заједнице, те служи као средство да се сви предлози (амандмана) унапред елиминишу аргументом да је у питању „подривање државности саме“. Регулисање права и обавеза дела политичке заједнице тј. грађана хомосексуалне оријентације види се као нешто ван њега, чак се ни дискриминација по сексуалној основи експлицитно не забрањује Уставом (иако се забрањује по другим основама, као што је расна, верска, етничка итд. припадност). Социолог Антонић не износи ни један аргумент против изједначавања положаја хомосексуалних и хетеросексуалних грађана у вези са остваривањем права брачне заједнице која се, еуфемистички, може звати и регистровано партнерство

или

цивилна унија

, што је случај у великој већини земаља Европске уније. За ову неравноправност нема оправдања, наравно: ситуација је аналогна оној када би Мађарима било оспорено право на школовање или женама било забрањено да буду чланице државних институција.

Nota bene, у ранијој полемици са Антонићем на страницама Политике јасно сам изнео став по питању геј бракова тј. бракова уопште, залажући се за укидање свих права која из такве заједнице произилазе, јер је брак институционализована дискриминација : он брачним друговима даје више права у односу на неудате/неожењене. Стога, био сам и против геј брака, али таква аргументација креће се на мета-нивоу у односу на равноправност хетеросексуалних и хомосексуалних грађана пред законом: све док ту постоји дисбаланс, начело праведности бива суспендовано и према сексуалној оријентацији грађане дели на привилеговане и оне са мањим степеном права. Моје решење било је укидање комплетног члана Устава који уређује брак и успостављање права грађана на индивидуалном нивоу. Брак би у тој визији остао могућ, али као „укус“, без икаквих прав(н)их консеквенци.

За разлику од политичког аналитичара, будимо на овом месту прецизни: истополни брак, признат на националном нивоу, постоји у Холандији, Белгији, Шпанији, Канади, Јужној Африци и Норвешкој (ступа на снагу 2009). На делу националне територије признат је у америчким државама Масачусетс и Конектикат. Истополне заједнице, дајући им различита права (неким и на усвајане деце), закон признаје у Данској, Норвешкој, Израелу, Шведској, Гренланду, Мађарској, Исланду, Француској, Немачкој, Португалу, Финској, Хрватској, Луксембургу, Новом Зеланду, Британији, Андори, Чешкој, Словенији и Швајцарској, као и на делу националне територије – укупно 10 држава у САД, и неколико региона у Аустралији, Аргентини, један у Бразилу, као и град Мексико. У многим другим државама ово је актуелна политичка тема. Такође, у многим земљама хомосексуалност је законски санкционисана.

Из наведеног следи да је Антонићева теза да „евро-пропагандисти“, користећи лажне информације о геј браку, желе да га „потуре“ овдашњој јавности, обмањујући је како је недостатак таквог права „антимодеран“ и „антиевропски“, те супротан пракси „најразвијенијих демократија“, благо речено проблематична. Тачно је, наиме, да легализација истополних заједница није услов уласка у ЕУ, али је нетачно да такав процес није тренд у овој групи држава већ две деценије уназад. Ова тврдња постаје неодржива уколико уклонимо номиналне разлике – јер, ако се истополним заједницама признају иста права као и хетеросексуалном браку, онда је он *de facto* иста ствар, различитог назива. Остаје, дакле, ускраћено право на име брака , али је неравноправност суштински укинута у мери у којој је до изједначења права и дошло. Како се не залаже за укидање брачне институције, Антонић нема куд до да призна њено проширење, па макар и под другачијим, компромисним именом, јер у противном стоји на позицији дискриминације хомосексуален грађана, од које се наводно ограђује. (Исто важи за грађане који живе у несексуалним заједницама, законски признатим француским Пактом о солидарности

, нпр.)

Доведен пред изузетно незгодан избор – или признати право на „геј брак“ ма како се он звао, или отворено истрајати на ускраћивању права, на дискриминацији – чему социолог Антонић прибегава? Ничему другом до већ провереној стратегији: застрашивању читалаца најавом моралне апокалипсе. Овог пута, детаљнији је и сликовитији: на сцену ступа теза о „утицајном геј лобију“, који одавно значајно контролише унутрашњу политику и бизнис САД-а, а сада се појављује и у Србији. Ниједна реч није довољно добра, осим „лобија“, који у Србији „мирише“ на заверу, мада на Западу нема никакав конспиративни потенцијал – Антонићу су добро познате акције овог лобија, јер није реч ни о каквој тајној организацији, већ о групи која се отворено, јавно бори за своја права, што је (ваљда) легитимна ствар у случају хомосексуалаца, као и у случају црнаца, жена и других „мањинских група“.

Но, Антонићу ово није довољно. На следећем кораку, он уводи у игру хомофобични израз „геј мафија“, који више не асоцира само на „масонски“ карактер геј покрета, него му придаје и криминалне тонове, као у старој причи, „мајци свих завера“ – антисемитизму тј. идеји о јеврејској тајној светској доминацији... Тако, наместо Протокола сионских мудраца, осведоченог историјског фалсификата, стају потпуно непроверене изјаве појединаца које Антонић често вади из контекста и тумачи по принципу „шта је баби мило то јој се и снило“. (Један од линкова, који би требало да поткрепи тезу о „геј мафији“, уопште није исправан : он води на сајт геј организације GLAAD која сигурно не би пропагирала, већ пре критички испитивала такве хомофобичне наводе.)

На пример – Антонић у фусноти 24 даје линк ка тексту из Time магазина, из кога цитира: «Свет музике (...), позориште, уметнички свет, сликарство, балет, мода, свет фризура и уређења стана – свугде постоји нека врста `Хоминтерне`», док пасус у целини гласи (подебљао Д. М.):

“Is there a homosexual conspiracy afoot to dominate the arts and other fields? Sometimes it seems that way .
The presence of talented homosexuals in the field of classical music, among composers, performers, conductors and management, has sometimes led to charges by disappointed outsiders that the music world is a closed circle . The same applies to the theater, the art world, painting, dance, fashion, hairdressing and interior design, where a kind of "homintern" exists: a gay boss will often use his influence to help gay friends. The process is not unlike the ethnic favoritism that prevails in some

companies and in big-city political machines; with a special sulky twist, it can be vicious to outsiders.

Yet homosexual influence has probably been exaggerated

. The homosexual cannot go too far in foisting off on others his own preferences; the public that buys the tickets or the clothes is overwhelmingly heterosexual.

Genuine talent is in such demand that entrepreneurs who pass it by on the grounds of sex preference alone may well suffer a flop or other damage to their own reputation

.”

3

Аутор цитираног чланка ништа експлицитно не тврди, већ користи опрезне изразе („некада тако изгледа“), док Антонић поједине делове, истрагнуте из контекста, наводи као недвосмислену оптужбу за организовање „хоминтерне“. У закључку овог пасуса, тврди се да је геј утицај вероватно преувеличан и да је таленат, а не сексуална оријентација, кључни параметар добијања пословног ангажмана. Посебно пада у очи употреба речи „свудге“, којом Антонић сугерише „универзализно“ постојање „хоминтерне“ (у свим професијама), уместо да користи „где“, или „ту“, што би ситуацију локализовало на наведена занимања и далеко више одговарало оригиналу (where

kind of...). Да ли је реч о намери или случајној погрешци сасвим је свеједно на нивоу учинка – морална паника је раширена, јер тајни хомосексуални лоби свуда „вуче конце“! Спасевај се ко може!

Јасно је да Антонић овакав фалсификат сме да изнесе у домаћу јавност зато што је реч о у нас „прихватљивом преступу“ – да ли би се усудио да неку етничку заједницу оптужи за доминантни утицај у извесним областима, као што је „мода и индустрија забаве“, Конгрес, чак и у домену медицине и психијатрије, за шта оптужује не само геј лоби, већи укупну хомосексуалну популацију. Њој пребацује и у просеку више образовање и веће зараде 4, што јој наводно омогућава да наметне „свој животни стил и своје вредности“. Такође, он уопште не проблематизује хомофобију и њене ефекте, већ у параноичном обрту од најчешћих жртава ствара (завереничке) насилнике. Да ли Антонић има било какве информације о дискриминацији истополно оријентисаних особа и зна ли кроз шта оне пролазе у већини земаља света, од којих неке државе предвиђају и смртну казну (Иран, Кувајт, Нигерија, Пакистан, Саудијска арабија итд.)?

У САД-у, на пример, истраживања показују да је покушај самоубиства геј тинејџера до 5 пута већи од хетеросексуалних 5 – претпостављам да социолог може одатле закључити да је узрок томе веома хомофобично окружење, а не деловање „геј мафије“

Пише: Душан Маљковић
уторак, 02 децембар 2008 22:39

(која не може ни да заштити своје будуће потенцијалне „босове, макрое и дилере“). По подацима ФБИ, 15,9% пријављених „злочина из мржње“ у 2007. години односе се на геј популацију [6](#), а примери дискриминације која и даље постоји искључиво на основу сексуалне оријентације – од убистава, проблема на послу, избацивања из куће и сл. – могуће је наћи на интернету

[7](#), и није потребно даље навођење да би се разумела очигледна поента: геј популација је и даље угрожена, хетеросексуалци ни издалека не пролазе сличан третман због своје оријентације. Не тврдим да таква дискриминација никада

није присутна, али бих волео да Антонић, поред неодговорних изјава, наведе неко истраживање које би статистички показало, на пример, има ли убистава из мржње чије су жртве хетеросексуалци (мени је та појава непозната), где је хетеросексуалност забрањена итд, тј. релевантну евиденцију која би научно верификовала деловање „геј мафије“.

Какав животни стил и које вредности „геј лоби“ намеће, Антонић не наводи, нити може да наведе: унутар геј заједнице не постоји јединство по питању lifestyle-а и вредносних ставова. Позиције варирају од конзервативних до ултралибералних, као, усоталом, и у остатку друштва. Нагласак покрета за геј ослобођење стављен је, пре свега, на равноправност и депатологизацију хомосексуалности

, која настаје у XIX веку у Западној Европи

[8](#), у доба када, на пример, у неким државама северне Африке постоје легалне мушко-мушке заједнице (Оскар Вајлд и Андре Жид управо у Алжиру доживљавају своја прва хомосексуална искуства, због „либералне“ климе која тамо влада). Пракса унутар Српске православне цркве, ритуал братотворења

(два мушкараца), где се текст које свештено лице изговара веома мало разликује од текста приликом склапања брака, познати америчког медијавелиста Џон Бозвел види као прото-геј брак.

[9](#) (Изгледа да „српском националном бићу“ није толико стран „црквени геј брак“, ако је световни већ толико трауматичан).

Овај културно-релативистички екскурз има за циљ да укаже на један од темеља Антонићевог текста: он почива на имплицитном прихватању да су мушко-мушки емотивно-сексуални односи и њихово признавање нека врсте ексклузиве појединих земаља и савременог доба, а да насупрот стоји класична породица „која се кроз дуготрајно искуство потврдила као најбоља основица за репродукцију и подизање деце“. На овом месту, политичком аналитичару понестаје референци за

Пише: Душан Маљковић
уторак, 02 децембар 2008 22:39

културно-историјски изванредно проблематичне, па и расистичке тезе: шта је са културама које су упражњавале или упражњавају и даље полигамију или полиандрију, као и неке „алтернативне“ облике подизања деце у широким фамилијарним заједницама, које је дискурс науке XIX века означио „примитивним“? Антонића, такође, треба питати: шта је толико лоше у земљама у којима постоје геј бракови и породице? Да ли су то ненормална друштва које себи дозвољавају, како каже, „чудовишне експерименте са децом“, или је пак реч о „напредним“ државама – с обзиром на параметре које признаје и већина у Србији, какви су, рецимо, стандард живота, економска развијеност, научна достигнућа и сл. – дакле друштва која нису лишена проблема и контроверзи, али нису ни наказне државе прављене по угледу на лик и дело др Менгелеа?

Ни статистика није на страни Антонићеве тезе о идили „стандардне породице“ – у САД-у, 1 од 4 девојчице и 1 од 6 дечака сексуално насиље доживљава пре своје 18 године, а 30-40% таквог насиља одиграва се унутар породице [10](#). Када се узме у обзир да је наведено само најдрастичнији облик насиља, тј. да у статистику од преко 1/3 сексуалног насиља над децом у оквиру породице не улазе други облици психичког и физичког малтретирање, које је далеко заступљеније, добијамо врло неповољну слику породичног окружења: 3, 3 до 10 милиона деце сведоци су неке форме породичног насиља [11](#), 50% мушкараца који често злостављају жене такође злостављају децу [12](#), 324.000 жена сваке године доживи насиље од свог партнера [13](#). Ефекти оваквог третмана деце могу, између осталог, узроковати озбиљен физичке повреде и слабији развој мозга, депресију, повученост, когнитивне и социјалне потешкоће, малолетну деликвенцију и касније криминал, зависност од алкохола и дрога, насилно понашање, итд. [14](#)

Под теретом факата, констатација о „најбољој основици за репродукцију и подизање деце“, претворила се у ноћну мору, где је управо „класична породица“ место недопустивог насиља, пре свега над децом, а онда и над партнерима. Ако је Антонићев аргумент против усвајања деце у геј заједницама, коначно, да су немоћна деца, као некакви „покусни кунџи“, иложени „чудовишном експременту“, шта онда има да каже за чудовишност *statusa quo*, о коме постоје овако узнемирујући подаци? Наравно, на то питање Антонић не може да понуди било какав смислен одговор, с обзиром да је ефективно на позицији легитимације оваквог насиља – утерујући „страх у кости“ аветима геј породица, он скреће пажњу са драматично раширеног насиља у „стандардној“ породици, стављајући у први план могућност лошег третмана деце испред стварног

породичног насиља.

„Истраживачки“ поткован политички аналитичар у првом делу текста увек користи референце када треба да аргументује неку тезу, но у другом делу многе тврдње остају симптоматично непоткрепљене. Недостају, на пример, истраживања о деци унутар геј заједница како би се установило шта се заиста дешава унутар тог „монструозног опита“. Или то Антонић априорно дедукује из свог „чистог ума“? Када би се обавестио о теми о којој пише, открио би, на пример, да је 90% деце из таквих бракова хетеросексуално тј. да геј родитељи не могу да наметну своју оријентацију [15](#), да не постоје значајне разлике између деце родитеља различитог и истог пола,

[16](#)

док је насиље над децом унутар лезбејских породица мање од националног просека у САД-у.

[17](#)

Многа друга истраживања Америчке психолошке асоцијације (АПА) потврђују наведене закључке.

[18](#)

Уосталом, зар наведене резултате не имплицира управо Антонићево подвлачење чињенице да су истополно оријентисане особе у просеку образованије и боље плаћене, те дакле имају више „ресурса“ (знање и новац) за подизање деце? Намера ми није да тврдим да су геј родитељи „бољи“, ни да су деца из оваквих заједница „здравија“, само желим да истакнем да истраживања не потврђују никакву „абнорамалност“ деце тј. да нема ни говора о ономе што Антонић претпоставља, а да не зна, о геј браковима и породицама. Но, његово незнање није случајно, већ недвосмислено прорачунато: истраживања која сам навео само су неколико кликова мишем далеко (од резултата [go ogle](#)

претраживача). Па ипак, будући да се не уклапају у слику коју жели да наметне, политички аналитичар их намерно игнорише, не би ли застрашивањем и сензационалистичким полуинформацијама, подржао своју рестриктивну, патријархлану и конзервативну визију друштва у Србији.

Господин Антонић, уместо социолошког приступа феноменима геј брака и породице, коју су друштвена реалност у многим деловима свету и предмет озбиљних истраживања, одлучује да буде „лучоноша морала“ и да у патерналистичком гесту заштите Србије од опасности „хомосексуализма“, како погрешно каже [19](#), пренебрегне своје професионално знање и позицију научника. Он подсећа на једног аустралијског комичара, који, травестиран у краљицу Елизабету, задовољно маше британском заставом, славећи резултате референдума којим „Оз“ остаје под формалном влашћу британског монарха. Уз једну разлику: политички аналитичар маше српском тробојком

Пише: Душан Маљковић
уторак, 02 децембар 2008 22:39

без ироније

, поздрављајући победу конзервативних снага с друге стране Океана (што га не чини мање комичним). Њему, додуше, није јасно да није реч о „поразу геј лобија“ – како у духу

Курира

насловљава свој чланак, професионалан колико и „оно што се купује на трафици, а нису новине“ – већ о очекиваној динамици борбе за људска права, која има успоне и падове, напретке и повлачења.

Уосталом, да ли је оспоравање равноправности делу грађана разлог за славље, осим за оне који такву дискриминацију прижељкују, маштајући о повратку на „старо стање“, укидајући сав прогрес „мањинске“ еманципације? (Сетимо се да члан Устава који не допушта смањење постигнутог нивоа људских и мањинских права Антонић назива „злосрећним“!? [20](#)) И није ли њихова кратковидост болно очигледна, због неувиђања везе хомофобије и осталих форми дискриминације, које могу погодити и њих саме, као и категорије становништва до којих им је „посебно стало“: нису ли Срби, у претходне две деценије, били жртве етнорасистичких предрасуда, које имају исту структуру као и етношовинизам, расизам итд. – групи, на основу неког личног својства, приписују се негативне особине без стварног утемељења. Нико није слободан док

сви нисмо слободни

будући да механизам дискриминације постоји све док слобода није у потпуности остварена, увек претећи да захвати нове категорије грађана. Тако, спектар жртви нацистичког погрома стално је прошириван – од Јевреја, преко других „нижих раса“, Словена, хомосексуалаца, итд. све до самих „издајника“ Немаца (у завршној фази).

Стога, уколико жели да се бави озбиљним друштвеним анализама, социолог Антонић би требало да напусти хомофобичну, али и ксенофобичну позицију: не оптужује ли он поједине државе/нације за „монструозно експриментисање“ са децом легализацијом геј породица? Повратак науци, за коју је изванредно способан, као у запаженим Изазовима историјске социологије

(1995), показује се као нужан корак у савладавању предрасуда, али и избегавању ширења катастрофичних визија сутрашњице. До тада, дискурс уваженог политичког аналитичара подсећаће на панична нарицања уличних пророка, стално зазивајући смак света, који, авај!, никако не долази...

1. Печат, 21. новембар 2008; НСПМ: <http://www.nspm.rs/kulturna-politika/poraz-gej-lobija.html>

[^] 2. Детаљи ове полемике доступни су на [http://blog.b92.net/text/1419/Moja%20polemika%20sa%20Antonićem%20o%20\(gej\)%20braku/](http://blog.b92.net/text/1419/Moja%20polemika%20sa%20Antonićem%20o%20(gej)%20braku/)

[
^
_

] 3.

<http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,839116-3,00.html>

[
^
_

] 4. Постоје истраживања која ову тезу доводе у питање, пре свега у вези са лезбејкама. На пример, 14% њих зарађује мање од хетеросексуалних жена са сличним послом, образовањем, годинама и пребивалиштем, показала је студија Универзитета у Мериленду. (Badgett, M.V. Lee, "The Wage Effects of Sexual Orientation Discrimination," Industrial and Labor Relations Review, July 1995.)

[
^
_

] 5.

http://www.english.iup.edu/liberalstudies/gay_teen_suicide.htm

[
^
_

] 6.

<http://www.fbi.gov/ucr/hc2007/victims.htm>

[
^
_

] 7. Jedan od takvih sajtova je i

<http://www.now.org/issues/lgbi/stats.html>

[
^
_

] 8. Види Мишел Фуко, Историја сексуалности I, Карпос, Лозница, 2006.

[
^
_

] 9. Види Boswell John, Same-Sex Unions in Premodern Europe, New York: Villard Books, 1994.

[
^
_

] 9 / 11

10. ACE Study - Prevalence - Adverse Childhood Experiences

<http://www.cdc.gov/nccdphp/ace/prevalence.htm>

; Abel, G. & Harlow, N. (2001). Stop child molestation book. Abel and Harlow; Kilpatrick, D., Saunders, B., & Smith, D. (2003). Youth victimization: Prevalence and implications. U.S. Department of Justice, National Institute of Justice report; Snyder, H N. (2000). Sexual assault of young children as reported to law enforcement: Victim, incident, and offender characteristics. National Center for Juvenile Justice, U.S. Department of Justice.

[
^
_]
]

11. Straus, M.A. (1992). Children as witnesses to marital violence: A risk factor for lifelong problems among a nationally representative sample of American men and women. Report of the Twenty-Third Ross Roundtable. Columbus, OH: Ross Laboratories; Carlson, Bonnie E. (1984). Children's observations of interpersonal violence. Pp. 147-167 in A.R. Roberts (Ed.) Battered women and their families (pp. 147-167). NY: Springer.

[
^
_]
]

12. Strauss, Murray A, Gelles, Richard J., and Smith, Christine. 1990. Physical Violence in American Families; Risk Factors and Adaptations to Violence in 8,145 Families. New Brunswick: Transaction Publishers.

[
^
_]
]

13. Gazmararian JA, Petersen R, Spitz AM, Goodwin MM, Saltzman LE, Marks JS. "Violence and reproductive health; current knowledge and future research directions." Maternal and Child Health Journal 2000;4(2):79-84.

[
^
_]
]

14.

http://www.childwelfare.gov/pubs/factsheets/long_term_consequences.cfm

[
^
_]
]

15. Gazmararian JA, Petersen R, Spitz AM, Goodwin MM, Saltzman LE, Marks JS. "Violence and reproductive health; current knowledge and future research directions." Maternal and Child Health Journal 2000;4(2):79-84; Golombok, S., & Tasker, F. (1996). Do parents influence the sexual orientation of their children? Findings from a longitudinal study of lesbian families. Developmental Psychology, 32, 3-11.

[
^
_]
]

16. Flaks, D., Ficher, I., Masterpasqua, F., & Joseph, G. (1995). Lesbians choosing motherhood: A comparative study of lesbian and heterosexual parents and their children. *Developmental Psychology*, 31, 104-114.

[
^
_]
]

17. Gartrell, N., Deck, A., Rodas, C., Peyser, H., & Banks, A. (2005). The National Lesbian Family Study: 4. Interviews with the 10-year-old children. *American Journal of Orthopsychiatry*, 75(4) 518-524.)

[
^
_]
]

18.

<http://www.apa.org/pi/lgbc/publications/lgpstspec.html>

[
^
_]
]

19. Хомосексуализам, наиме, не постоји, већ само хомосексуалност, будући да је реч о означавању једне варијације (људске) сексуалности, а не о уметничкој (надреализам, дадаизам, итд) или идеолошко-политичкој позицији (либерализам, социјализам, итд). Како сам показао, тај термин Антонић употребљава не би ли саградио хомофобичну идеју о геј лобију чији снажан утицај обликује (скоро) све сфере савременог живота, тако да га треба у потпуности одбацити као дискриминативан и лажан.

[
^
_]
]

20. Vidi

[http://blog.b92.net/text/1419/Moja%20polemika%20sa%20Antonićem%20o%20\(gej\)%20braku/](http://blog.b92.net/text/1419/Moja%20polemika%20sa%20Antonićem%20o%20(gej)%20braku/)

[
^
_]
]